

Daniel Valchovník: Cestování je můj životní projekt

„Navštívit všechny země světa je pro mě životní cíl, který mě naplňuje, ale pokud se mi to nepodaří na 100 %, nic se nestane. Každé místo mi dosud dalo něco, co není měřitelné. Každé se do mě nějak zapsalo,“ říká Daniel Valchovník, cestovatel, který mimo jiné založil slepičí farmu v Mosambiku, napsal knihu Bílý Afričan: Bída a lesk svobody a dosud navštívil 159 nezávislých zemí světa. Zbývá mu jich 38.

Ptala se BARBORA VOJTOVÁ, foto: archiv Daniela Valchovníka

Co tě vedlo k tomu začít podnikat v Africe?

Na konci devadesátých let jsem pracoval pro skandinávskou humanitární organizaci, která mě v roce 1999 vyslala do Mosambiku. To byl zlomový okamžik, protože Afrika zcela zásadně otřásla mým životem. Profesním i osobním. Když se blížil konec mé smlouvy, začal jsem intenzivně přemýšlet, jak mohu v Mosambiku zůstat déle. Nechtěl jsem opustit zemi, která mi tolik dávala. S odstupem času vidím, že tehdy byla důvodem i má mladická

Farma nám poskytla víc než jen finanční prostředky. Vytvořila most mezi námi a místní komunitou, která nás učila, jak se přizpůsobit rytmu afrického života. Tak odlišnému od toho, na který jsme byli v Evropě zvyklí. Bylo to období plné překonávání nečekaných překážek a osobního růstu. Podnikání v Africe mě naučilo, že úspěch není jen o číslech a zisku, ale také o schopnosti a nutnosti být součástí komunity, sdílet s ní své dovednosti a zároveň se od ní učit. Tři roky, které jsem nakonec v Mosambiku a později i v Zimbabwe strávil, mi daly víc než jakákoli vysoká škola.

Podrobně o tom mluvím ve své knize Bílý Afričan, která ve stručnosti mapuje můj život nejen na africkém kontinentu.

Věřil jsem, že svět je kniha, a ti, kteří necestují, čtou stále dokola jen jednu stránku

nerozvážnost a touha po dobrodružství. Navíc jsem se seznámil s tamní ženou, která mi ukazovala mosambický život z perspektivy, jakou bych jako cizinec nikdy nepoznal. Snili jsme o společné budoucnosti.

S kamarádem, kterého jsem poznal přes svoji práci v humanitární organizaci, jsme se rozhodli založit malou kuřecí farmu ve střední části Mosambiku ve městě Chimoio. Byl to skromný podnikatelský projekt, zato v sobě nesl svobodu a nezávislost, kterou jsme oba hledali. Nešlo o grandiózní plány na zbohatnutí, ale o realistický způsob, jak si zajistit základní potřeby, možnost cestovat a poznávat Mosambik i okolní země. Chtěl jsem také hlouběji pochopit kulturu, která se stávala mou součástí.

Jaká specifika má podnikání v Africe z pohledu Evropana?

Podnikání v Mosambiku bylo pro mě jako mladého cizince obrovskou výzvou, plné nečekaných zvrátů a nepopsatelných zážitků. Jedním z největších úskalí bylo správné řízení místních zaměstnanců. Navzdory tomu, že jsem se snažil udržet vše pod kontrolou, občas jsem při příjezdu na farmu zjistil, že si vzali volno a nechali kuřata bez potřebné péče – bez vody a jídla. Nebo nějaké zabili, snědli nebo ukradli. Byli ve své zemi, kde měli specifický přístup k práci a zodpovědnosti. Ty se v mnoha případech značně lišily od toho, na co jsem byl zvyklý z domova. Jejich zvyky a pravidla jim byly většinou bližší než ta, která jsem se snažil implementovat. Když jsem se s nimi

následující den bavil o možném propuštění, často litovali svého jednání a slibovali, že se to již nebude opakovat. Bohužel, většinou zůstalo jen u slibů. Tato zkušenost mě naučila, že dostat se do místní komunity a získat si respekt a důvěru není vůbec snadné. Bez pomoci místních, kteří se stali mými přáteli a zasvětili mě do zdejších zvyklostí, by to bylo mnohem složitější.

Kuřata v krosně

Při jedné nečekané události, kdy mi selhalo chladicí zařízení na farmě a k dispozici nebylo auto, jsem odvážel na motorce zabitá kuřata v krosně na prodej do města.

Motorka se mi v půlce cesty pokazila. Vedro bylo nesnesitelné, takže než jsem sehnal pomoc, kuřata se samozřejmě zkazila. S odstupem času mi takové peripetie přijdou úsměvné.

Podnikání v Mosambiku nebylo pouze o samotné práci, ale spíše o pochopení, adaptaci na tamní prostředí a o spolupráci s lidmi, kteří mají zcela jiné životní zkušenosti. A i když to někdy bylo

Je to životní projekt, který vyžaduje určité plánování a značné množství času

frustrující, jsou to právě ony náročné výzvy, které nakonec přinesly nejen finanční, ale hlavně osobnostní obohacení. Zejména odolnost vůči stresu, trpělivost i určitý nadhled na život.

Jak tě napadlo procestovat všechny země světa a kdy se z toho stal životní cíl?

Začalo to jako nevinná zábava. Když jsem se vrátil z Afriky v roce 2002, plný dojmů z osmi navštívených afrických zemí, problesklo mi hlavou nad

pivem v hospodě, co by se tak asi mohlo stát mým životním cílem. Nejdříve to byly jen čárky na lístku v hospodě, které kopírovaly množství zkonsumovaných

piv, ale najednou těch navštívených zemí bylo víc, než jsme během večera stihli vypít. A tehdy se to asi zlomilo. Přestože jsem to nikdy nebral jako soutěž, každá nová čárka představovala další kousek světa, který jsem mohl objevit.

Náznaky toho, že se jednou cestování stane mým životním stylem, přicházely od dětství. Ať už to byl od mých patnácti let každoroční letní

DIVOKÉ ZÁŽITKY z cest

HURIKÁN A NEJDELŠÍ LET

Během cesty do Oceánie v minulém roce mě čekalo další dobrodružství. Původně plánovaný let na Guam byl zrušen, když hurikán Mawar udeřil plnou silou. Marshallovy ostrovy, kde jsem se ocitl, se mi staly dočasným domovem. Deset dní, neplánovaně strávených na ostrově, bylo jako zpomalený sen. Kromě toho na ostrově nefungoval náš operátor a nikdo se mi na mé telefonní číslo po celou dobu pobytu nemohl dovolat. Byl to frustrující a osvobozující pocit zároveň. Také si mě odchytil tamní novinový plátek, abych do něj udělal rozhovor. Nakonec z toho vyznělo, že Marshallovy ostrovy jsou novou turistickou destinací Čechů. (úsměv) Denně jsem sledoval, jak se bouře řítí přes oceán, a s ní přicházely další a další přívalové deště. Nakonec jsem musel změnit původní plány a místo odletu přes Guam na Filipíny, jsem odletěl opačným směrem na Havaj a dál do San Franciscu. Tím jsem absolvoval druhý nejdelší let v životě. Po šestnáctihodinovém letu Dubaj–Auckland jsem letěl 15 hodin a 40 minut ze San Franciscu do Dubaje. Zato v business třídě největšího dopravního letadla světa Airbusu A380 společnosti Emirates.

cyklo výlet skrz Evropu s kamarády nebo mé první zaoceánské vycestování do Mexika, které jsem si prodloužil na tři měsíce, abych navíc procestoval USA a další čtyři státy Střední Ameriky. Fascinoval mě fakt, že každý kout planety skrývá příběhy, které stojí za to prožít a vyprávět.

STOVKA V LITVĚ

Když jsem pak v roce 2015 překročil hranici sta navštívených zemí světa, s Litvou jako stou zastávkou, nastal moment, kdy jsem si uvědomil, že se má cestovatelská vášně může stát něčím víc. Začal jsem začleňovat navštívené destinace do itinerářů klientů naší cestovní kanceláře, což mi umožnilo sdílet své zkušenosti intenzivněji a otevřít dveře do světa i pro ostatní. Mé cesty nejsou o zaškrtnutí jména země na mapě, ale o tom, kolik z nich jsem doopravdy poznal. Každá země, každé město, každá vesnice mají něco, co obohacuje mé poznávání a rozšiřuje mé obzory. A to je to, co mě na cestování baví nejvíce.

DRAMATICKÉ OPUŠTĚNÍ HAITI

Únorové ráno 2019, slunce zaplavovalo ulice Port-au-Prince a celé Haiti dýchalo v napjatém očekávání... Vrcholily demonstrace proti prezidentovi Jovenelu Moïse a hustá atmosféra se dala krájet. Demonstranti požadovali spravedlnost, lepší životní podmínky a odstoupení prezidenta. Byl jsem ve špatný čas na špatném místě. Má cesta se tak rychle proměnila v neplánované dobrodružství. Nervy jsem měl našponované a bylo jasné, že jedině, co bude následovat, je okamžité opuštění země. S každým ujetým kilometrem se dýchalo lépe. Když jsem spatřil ceduli hraniční přechod do Dominikánské republiky, cítil jsem obrovský pocit úlevy. Pocit bezpečí byl opojný a zároveň uklidňující. O dva roky později – 7. července 2021 – byl prezident Haiti zavražděn.

Cestování v letadle může být stejně příjemné jako samotný cíl

Procestovat svět je snem mnoha z nás. Představa, že bychom se mohli jednou podívat do každého koutku planety, je nepochybně lákavá. V posledních letech se ale často setkávám s fenoménem, který by se dal nazvat turistickým sprintem.

Někteří, zejména velmi mladí lidé, si kladou za cíl navštívit co nejvíce zemí během co nejkratšího času. Sleduji, jak se snaží předhlonit jeden druhého v počtu navštívených států, jak se chlubí selfie z ikonických míst, na kterých strávili sotva pár mi-

nut. A přiznávám, že taková forma pro mě není. Intenzivně cestuji 32 let, doposud jsem navštívil 159 nezávislých zemí světa. Průměrně tedy pět nových zemí ročně, což

nepovažuji za žádný extrém, a na každou si udělám čas. Ale jestli se mi nakonec nepodaří dostat se do každé země světa, počítám jich 197, nic se nestane. Nikoho nepředháním, jsem v tom sám za sebe a kvůli sobě. Už nyní jsem toho zažil tolik a tolik se toho naučil. Každé nové místo přináší nové lekce, ať už jde o to, jak se vyrovnat s neočekávanými situacemi, jak se domluvit i bez společného

NELEGÁLNÍ PŘEKROČENÍ HRANIC VE STŘEDNÍ AMERICE I AFRICE

Mé cesty byly také okořeněny situacemi, které bych nejraději nezažil. Byly totiž neplánované a nelegální. Patří mezi ně překročení hranic mezi Guatemalou a El Salvadorem v roce 1997, kdy jsem si nemohl dovolit čekat tři týdny na vyřízení víz v Guatemale. A později také mezi Mosambikem a Zimbabwem v roce 2001, protože mi na hranicích odmítli vystavit víza a já měl za několik hodin odléhat z Harare do Evropy. Tyto okamžiky plné napětí, strachu a nejistoty, daleko od běžného turistického zájezdu popisují podrobně ve své knize.

↑ Daniel Valchovník patří k nejcestovalejším lidem na Zemi.

jazyka nebo jak najít radost v těch nejjednodušších věcech. Nedá se to vyčíslit ani změřit. A to je pro mě to pravé bohatství cestování.

Co všechno musíš cestování přizpůsobit a obětovat?

Je to v první řadě čas. Cestování do všech zemí světa není otázkou několika měsíců nebo dokonce let. Je to životní projekt, který vyžaduje určité plánování a značné množství času. Každá země má svá specifika a místa, která stojí za to objevit. Pro někoho, kdo má normální zaměstnání nebo rodinné závazky, je tato výzva o to složitější, nikoliv nemožná. Své cesty musím plánovat na etapy. V mnoha případech si mohu dovolit odcestovat na týden nebo čtrnáct dní do jedné nebo dvou zemí, zážitky zpracovat a pak se do dalších cest pustit znovu.

Pokud jde o financování cest, je to skutečně náročné. Letenky, ubytování, víza, strava, náklady na výlety, vstupy a podobně se sčítají a tvoří značnou sumu. Kromě toho, některé destinace nejsou tak jednoduše dostupné, například Rovníková Guinea, Nauru v Oceánii, Turkmenistán v Asii nebo Papua Nová Guinea, tedy pochopitelně i dražší než ty

běžné a cena se nedá výrazně ovlivnit. Náklady za mé cesty tedy výrazně kolísají zem od země. Z mé zkušenosti jsou nejdražší destinace africké a pacifické. U pacifických zemí je velmi důležitá logistika cesty, která hraje významnou roli, ale i přes perfektně připravenou logistiku může vše velmi nečekaně z minuty na minutu zkrachovat. Přelety mezi jednotlivými ostrovy nejsou každý den, třeba jen jednou týdně, a navíc nejsou nej-

levnější. Lety jsou často rušeny z důvodů počasí. Když vypadne jeden let, tak člověk pak nenaváže na ty další koupené a musí

dost improvizovat. Často musí letenky koupit znovu. Za mě je logistika a návštěva všech ostrovů v Pacifiku jednou z nejtěžších zkoušek z cestovního ruchu. (úsměv) Osobně mi chybí navštívit ještě pět pacifických ostrovů: Kiribati, Tuvalu, Samoa, Tonga a Nauru. Při mé cestě minulý rok jsem právě kvůli špatnému počasí dva navštívit nezvládl, i když byly v plánu.

KAŽDÝ LET JE JINÝ

Priznávám, že cestování letadlem pro mě i po těch letech není rutinní záležitostí. Možná to zní jako klišé, ale každý let je pro mě skutečně jiný. A zdale-

Cestování je způsob, jak se učit o světě a o sobě samém

ka to není jen o tom, že sedadla byla pohodlná a jídlo chutné. Jde o sdílení pocitu, který jsem měl, když jsem byl na palubě – pocitu, že cestování v letadle může být stejně příjemné jako samotný cíl.

Dalším aspektem je sladění cestování s osobním životem. Vztahy, rodina i podnikání jsou mým cestováním ovlivňovány. Důležitá je pro mě komunikace s blízkými a udržování vztahů takzvaně na dálku, což je v dnešní době snadnější než kdykoliv předtím. Nebudu tvrdit, že skloubit rodinu, podnikání a cestování dohromady není náročné. Už několikrát jsem stál před rozhodnutím cestování omezit nebo necestovat vůbec. Vždy ale nastala nějaká situace, která mě dala příležitost a sílu pokračovat.

Jak tě cestování v průběhu let změnilo?

Cestování pro mě znamená únik od reality, dobrodružství nebo cestu za poznáním. Když jsem začínal cestovat, byl jsem plný očekávání, nevědomosti a zvědavosti. Věřil jsem, že svět je kniha, a ti, kteří necestují, čtou stále dokola jen jednu stránku. Tento pohled jsem nezměnil. Na začátku mého cestování jsem byl jako nepopsaný list papíru, na který každé nové místo otisklo svůj příběh. Fascinovaly mě exotické krajiny, neznámé kuchyně a cizí jazyky. Všechno bylo nové a vzrušující. Jak léta plynula, začal jsem cestování vnímat hlouběji. Není to jen o shromažďování selfie před známými památkami nebo o zaškrťování dalších destinací ze seznamu. Cestování se stalo způsobem, jak se učit o světě a o sobě samém. Každá má cesta

je pro mě nyní lekcí v oblasti sociologie, historie, ekologie a filozofie zároveň.

Zjistil jsem, že horizonty se rozšiřují nejen pohledem do daleka, ale také ponořením se do hloubky. Místa, která jsem navštívil, nejsou jen kulisy pro fotografie, ale živé entity s vlastními příběhy, problémy a radostmi. Vnímám nyní, jaký dopad má turismus na místní komunity – jak může podporovat ekonomiku, ale

také jak může erodovat tradiční způsoby života. Proměna, kterou jsem prošel jako cestovatel, se odráží i v mé každodenní existenci. Jsem tolerantnější, adaptabilnější a méně materiálně závislý. Cestování mě naučilo být skromnější, naučilo mě ocenit to, co mám, a zároveň mě inspirovalo k tomu, abych více usiloval o rozšíření povědomí o zajímavých místech naší planety mezi ostatní. Tedy, když se ohlédnu zpět na svoji cestovatelskou dráhu, vidím, že největší změna není v tom, jak vnímám svět, ale jak vnímám sebe samého v něm. A to je cesta, která, doufám, nikdy neskončí. 🌍

DANIEL VALCHOVÍK

Globální velvyslanec v organizaci MTP – Most Traveled People (nejzcestovalejší lidé planety). Je majitelem cestovní kanceláře Metatour International, cestovatelem a expertem letecké dopravy. Napsal knihu Bílý Afričan: Bída a lesk svobody. V 82 zemích světa hrál golf, čímž je nejzcestovalejším českým golfistou. Dosud navštívil a procestoval 159 nezávislých zemí světa ze 197.

